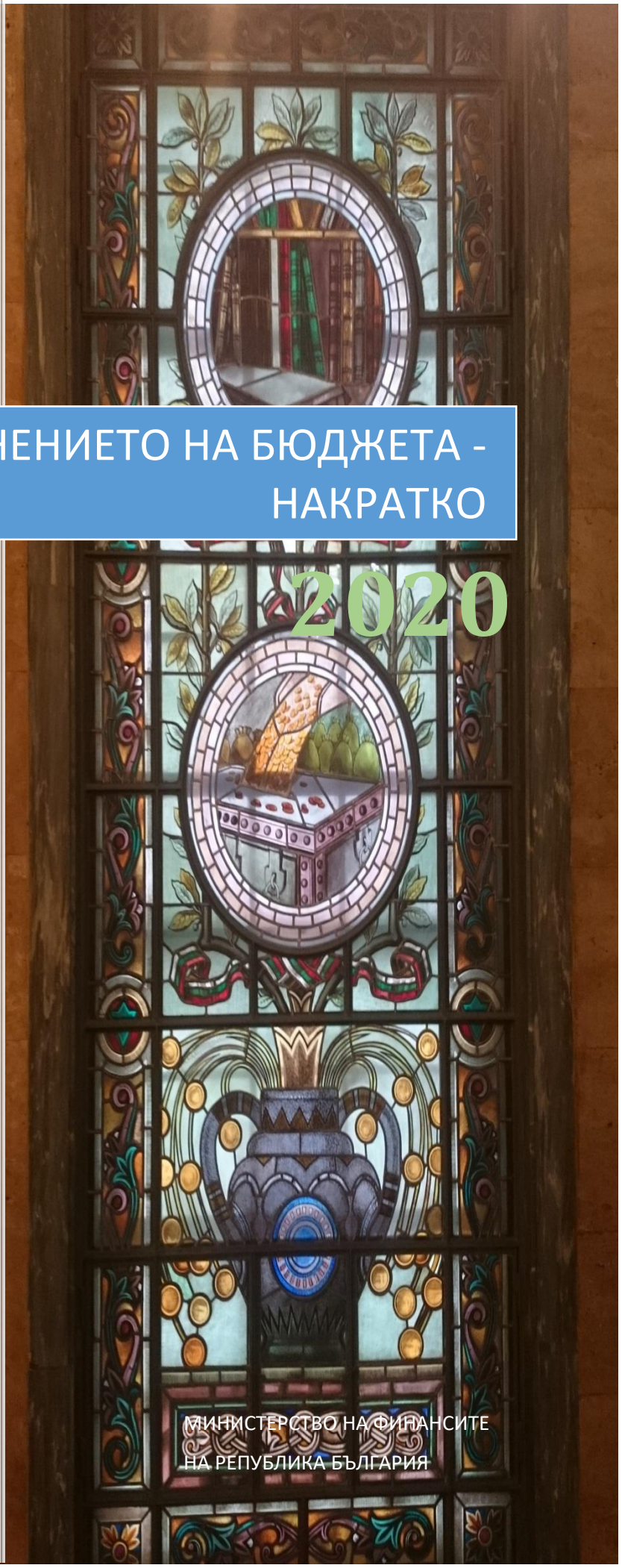

ОТЧЕТЪТ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА БЮДЖЕТА - НАКРАТКО

2020

МИНИСТЕРСТВО НА ФИНАНСИТЕ
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

ВЪВЕДЕНИЕ

Основната цел на настоящия информационен бюлетин е ***да представи накратко и по разбираем за хората начин основните акценти в отчета за изпълнението на Бюджет 2020.***

Отчетите за изпълнението на държавния бюджет по показателите, по които е приет, и на консолидираната фискална програма са въз основа на годишните отчети на първостепенните разпоредители с бюджет и отчета на централния бюджет. Планирането, изпълнението и отчитането на консолидираната фискална програма се извършва на ***касова основа***.

Държавният бюджет е годишният финансов план на държавата и се приема ежегодно от Народното събрание със Закона за държавния бюджет на Република България за съответната година. Освен държавния бюджет, Народното събрание приема и Закон за бюджета на държавното обществено осигуряване и Закон за бюджета на Националната здравноосигурителна каса при осигурена съгласуваност с държавния бюджет и включване в годишните разчети по консолидираната фискална програма. На местно ниво общинските съвети приемат бюджетите на общините, като размерите на бюджетните взаимоотношения с държавния бюджет съответстват на приетите със закона за държавния бюджет за съответната година. Бюджетите на Българската академия на науките, Държавните висши училища, Българската телеграфна агенция, Българската национална телевизия, Българското национално радио, както и другите обособени лица и структурни единици, включени в консолидираната фискална програма, се приемат от управителните им органи съгласно законите, уреждащи техния статут.

Консолидираната фискална програма (КФП) е система от обобщени показатели на включените в нея бюджети, сметки за средства от ЕС и сметки за чужди средства на бюджетните организации. Чрез показателите на КФП се прави оценка на провежданата политика в областта на приходите (данъчноосигурителната политика, ефективността на приходните администрации, формирането на неданъчните приходи, администрирането на помощите и др.), за преразпределителната функция на държавата и за приоритетните сектори, финансирани с публични средства. Бюджетното салдо, приходите и разходите по КФП са основните показатели при представянето на фискалната политика.

Акцент на фискалната политика е и разглеждането на показателите на т. нар. ***начислена основа за сектор „Държавно управление“,*** който съгласно Европейската система от сметки 2010 (ЕСС 2010) включва всички институционални единици, които са производители на непазарна продукция, предназначена за индивидуално и колективно потребление. С други думи това са всички органи и институции на законодателната, изпълнителната и съдебната власт на държавата, вкл. общинските администрации и социалноосигурителните фондове. Този сектор включва и ограничен брой нефинансови предприятия с предимно непазарна продукция, контролирани от централното правителство или общинските администрации, които са извън обхвата на КФП, както и нетърговски организации извън КФП, но контролирани и основно финансирани от централното правителство и общинските администрации.

Независимо от различния обхват и методология за изчисление на основните показатели по КФП и на сектор “Държавно управление“, техният преглед показва от различен ракурс целите и резултатите на провежданата фискална политика и бюджетната позиция за съответния период.

МАКРОИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ НА БЪЛГАРИЯ ПРЕЗ 2020 г.

Основни макроикономически индикатори[1] през 2020 г.

4,2% реален спад на БВП	•През 2020 г. БВП на България се сви с 4,2 % в реално изражение. От страна на търсенето най-силно засегнати от кризата, породена от COVID-19, бяха инвестициите и износът.
118 605 млн. лв. БВП по текущи цени	•В номинално изражение БВП на страната достигна 118 605 млн. лв., което представлява номинален спад от 1 % спрямо 2019 г.
1,2 % средногодишна инфлация	• Средногодишната инфлация, според хармонизирания индекс на потребителските цени (ХИПЦ), се сви до 1,2 %, при 2,5 % година по-рано.
72,2 % коеф. на икон. активност на трудосп. население	•През 2020 г. коефициентите на заетост и на икономическа активност на трудоспособното население (15-64 г.) се понижиха на 68,5 % и 72,2 %.
5,1 % коефициент на безработица	•Коефициентът на безработица за 2020 г. достигна 5,1 %.
1,9 % спад на производител-ността на труда	•В условията на намалена икономическа активност и ограничаване на освобождаването на заети лица поради приетите от правителството мерки за запазване на заетостта, реалната производителност на един зает отчете спад от 1,9 % през 2020 г.
0,7 % от БВП дефицит по текущата сметка на платежния баланс	•Балансът по текущата сметка премина от излишък през 2019 г. в дефицит от 400 млн. евро или 0,7 % от БВП през 2020 г.

[1]Данните на НСИ за 2020 г. са предварителни и съответстват на използваните при изготвянето на Отчета за изпълнението на държавния бюджет на Република България за 2020 г. и придружаващите го документи, приет с Решение на МС № 692/29.09.2021 г.

Съпоставка на отчетните данни за брутния вътрешен продукт с допусканията и параметрите, заложени в макроикономическата прогноза по ЗДБРБ за 2020 г.

При съставяне на бюджета се използва за база макроикономическа прогноза на Министерството на финансите, която се основава на определени допускания и оценки към момента на нейното изготвяне. Съпоставката на реалните отчетни данни за брутния вътрешен продукт с използваните прогнозни оценки на етапа на планиране дава възможност да се оцени до каква степен изпълнението на бюджета следва прогнозирания макроикономически сценарий и да се обособят факторите, допринесли за отклонение на отчетните данни от прогнозите. Голяма част от тези фактори е трудно да бъдат обхванати и правилно оценени на етапа на изготвяне на прогнозата. Следващите редове обясняват наблюдаваните разлики между прогнозните и отчетните стойности на брутния вътрешен продукт за 2020 година.

Внезапният шок, породен от пандемията от COVID-19 от пролетта на 2020 г., не бе заложен като потенциално възможен сценарий на етапа на планиране на бюджета от есента на 2019 г., тъй като на този етап нямаше налична информация за такава заплаха и възможните последици от избухването на пандемия не бе възможно да бъдат оценени. Рязката промяна при основните макроикономически индикатори обуслови невъзможност да бъдат постигнати заложените в първоначалните разчети към ЗДБРБ за 2020 г. бюджетни приходи. От друга страна, възникна спешна необходимост от осигуряване на допълнителни разходи в изпълнение на Закона за мерките и действията по време на действието на извънредното положение, обявено с решение на Народното събрание от 13 март 2020 г. Това бяха и основните фактори, наложили изготвянето и приемането на актуализация на бюджета за 2020 г. В материала е направена съпоставка на отчетните данни за 2020 г. спрямо прогнозата[2], с която бе приет ЗИД на ЗДБРБ за 2020 г.

В очакванията за развитието на външната среда, представени в ЗИД на ЗДБРБ за 2020 г., бе прието допускане, че разпространението на пандемията от коронавирус и свързаните с нея ограничителни мерки ще бъдат облекчени през втората половина на годината, което ще доведе до сравнително бързо възстановяване на световната икономика. Рискът от възникване на нова вълна на разпространение на вируса и по-продължителен период на действие на мерките обаче се реализира, което доведе и до по-голям от очаквания спад на световната и европейската икономики. Въпреки това производството в ЕС и България бързо се адаптира към новите условия, остана по-слабо зависимо от ограничителните мерки и, съответно, спадът на външната търговия със стоки бе значително по-малък от очакваното. Динамиката на услугите беше близка до прогнозното изменение. Номиналната стойност на БВП за 2020 г. (данни на НСИ към април 2021 г. е с 1,3 млрд. лв. по-висока от прогнозата, заложена в ЗИД на ЗДБРБ за 2020 г., изготвена през март 2020 г. Малко над 1 млрд. се дължи на ревизия на данните за БВП за 2019 г., публикувана през октомври 2020 г., а останалата част от разликата е резултат от разминаване между прогноза и отчет. Номиналната стойност на БВП за 2020 г. спадна с 1 % при прогноза за спад от 1,1 %. Реалният спад на БВП бе по-голям от прогнозирания в ЗИД на ЗДБРБ за 2020 г., но това бе компенсирано от по-висок дефлатор поради по-благоприятни условия на търговия.

Спадът на БВП в реално изражение бе 4,2 % при очакван спад от 3 %. По-голямото намаление основно се дължеше на инвестициите и по-конкретно на изменението на

[2] Пролетната прогноза 2020 г. беше публикувана в Конвергентната програма на Република България 2020-2023 г., https://www.minfin.bg/bg/868

запасите. Изменението на запасите имаше отрицателен принос за растежа на икономиката през 2020 г. в размер на 1,4 пр. п. при очаквания за неутрален принос. По-ниското производство и временните затруднения във веригите на доставка доведоха до свиване на запасите през първо и най-вече през второ тримесечие. Инвестициите в основен капитал също се свиха повече от очакваното поради високата несигурност и слаба частна инвестиционна активност. По-големият спад на инвестициите беше частично компенсиран от по-доброто представяне на потреблението и по-конкретно на потреблението на домакинствата, където бе регистриран растеж вместо очаквания спад. По-високото потребление доведе до по-слабо изразен спад на вноса спрямо износа. В резултат нетният износ имаше по-негативен принос за растежа на БВП.

През 2020 г. спадът на заетостта бе много близък до очакванията, залегнали в ЗИД на ЗДБРБ., като беше с 0,2 пр. п. по-висок от прогнозирания. Отклонението бе по-голямо при коефициента на безработица, чиято отчетна стойност бе с 1,1 пр. п. по-ниска от прогнозната, което най-вече се дължеше на по-високия от очакваното поток от заетост към неактивни лица.

Несигурността за икономическото развитие в глобален мащаб в началото на разрастващата се пандемия от COVID-19 през пролетта на 2020 г. доведе до разминаване между реално отчетената стойност за средногодишната инфлация за 2020 г. и прогнозата в ЗИД на ЗДБРБ за 2020 г. Това преди всичко се свързва с направените допускания за динамиката на международните цени, които съществено се различават от реално отчетените. Сред вътрешните фактори могат да се посочат не само по-ниското вътрешно търсене, но и наблюдаваната промяна в структурата на потребление през годината, вследствие на ефектите от пандемията.

Ефекти от усвояването на средствата по оперативните програми на ЕС

След завършването на изпълнението на оперативните програми (ОП) от първия програмен период след влизането на страната в ЕС (2007-2013 г.) продължава да набира

По изчисления на Министерството на финансите с данни от консолидираната фискална програма на страната за периода 2008-2020 г., средствата от ЕС са финансирали 42,8 % от всички дългосрочни капиталови разходи на правителството. През 2020 г., предвид постепенно напредващия етап на усвояването на средствата по оперативните програми от втория програмен период, е налице сравнително нисък дял на европейските средства в общите капиталови разходи на държавния бюджет (41,5 %).

Макроикономическият ефект върху българската икономика от средствата по линия на Кохезионната политика на ЕС е оценен чрез иконометричния модел СИБИЛА, версия 2.0. Изчисленията показват, че около 86 % от генерирания растеж за периода 2008-2020 г. се дължи на изпълнението на оперативните програми. Така, към края на 2020 г. нивото на реалния БВП е по-високо с 14,4 % спрямо сценария без кохезионни средства. В резултат на Кохезионната политика са стимулирани и частните инвестиции, отбелязали нарастване с 26,1 % спрямо базисния сценарий.

Структурните инструменти имат положително въздействие и върху пазара на труда, като за периода 2008-2020 г. са допринесли за нарастване на заетите и значително намаляване на безработните лица. Към края на разглеждания период, коефициентът на безработица би бил с 9,1 пр. п. по-висок в отсъствието на средствата от ЕС.

Средствата по линия на Кохезионната политика на ЕС са допринесли и за подобряване на конкурентните позиции на българската икономика, като нетният ефект от подкрепените със средства от ЕК интервенции върху износа за периода 2008-2020 г. е възлязъл на 1,5 %.

скорост изпълнението на ОП от втория програмен период (2014-2020 г.). Общата стойност на публичните средства по оперативните програми, разплатени през 2020 г., възлиза на 1,0 млрд. евро, представляващи 11,8 % от бюджета на програмите. Размерът на разплатените публични средства за периода януари 2007 – декември 2020 г. общо за двата програмни периода възлиза на 12,5 млрд. евро.

ОСНОВНИ АКЦЕНТИ ПО ОТНОШЕНИЕ НА ПАРАМЕТРИТЕ ПО ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА БЮДЖЕТА ЗА 2020 г.

Изпълнението на бюджета през кризисната 2020 г. премина през няколко ясно изразени периода – период до обявяването на извънредно положение на територията на цялата страна на 13 март, период на строги карантинни мерки след въвеждането на извънредното положение, период на постепенно възстановяване на икономическата активност след премахването на част от наложените ограничения и втора силна вълна на пандемията в края на годината. На фона на тази динамична среда на няколко пъти се наложи да бъде променяна бюджетната рамка по приходите и разходите. Фискалната цел за годината бе променена от балансирано бюджетно салдо по КФП (одобрена с разчетите на ЗДБРБ за 2020 г. в края на 2019 г.) на дефицит в размер на 4,4 на сто от прогнозния БВП (одобрен заедно с АСБП за периода 2021-2023 г. в началото на декември 2020 г.).

На база на данните от годишните отчети за касовото изпълнение на бюджетите на първостепенните разпоредители с бюджет салдото по консолидираната фискална програма на касова основа за 2020 г. е отрицателно в размер на 3 532,7 млн. лева. Отнесен към БВП, дефицитът по КФП за 2020 г. представлява 3,0 % от БВП. За сравнение в актуализираните разчети към ЗДБРБ за 2020 г. е заложен дефицит за годината в размер на 5 249,5 млн. лв., което означава, че спрямо заложеното в програмата за годината се отчита номинално подобрение на бюджетното салдо с над 1,7 млрд. лв. Бюджетното салдо по КФП за годината на касова основа е в рамките на предвиденото ограничение във фискалното правило по чл. 27, ал. 4 на ЗПФ, а именно, годишният бюджетен дефицит по КФП, изчислен на касова основа, да не надвишава 3 на сто от БВП.

Предвидените законови ограничения по отношение на държавния дълг за 2020 г. са спазени, като номиналният размер на държавния дълг към 31.12.2020 г. е 27,5 млрд. лв., или под прага на предвиденото в ЗДБРБ дългово ограничение от 31,5 млрд. лв.

От страна на приходите не се наблюдава драматично свиване при повечето от основните данъци и осигурителни вноски, като общо приходите, помощите и даренията дори нарастват номинално спрямо отчетените за 2019 г. с близо 0,3 млрд. лв. (0,6 на сто). Изпълнението спрямо заложените параметри с актуализираните разчетите към ЗДБРБ за 2020 г. е 101,9 на сто. Съпоставени с предходната година, данъчните, вкл. осигурителните приходи, нарастват номинално с близо 0,6 млрд. лв. (1,6 %), като приходите от данъци по държавния бюджет нарастват с 0,1 млрд. лв. (0,3 %), а приходите от социални и здравноосигурителни вноски отчитат ръст от почти 0,5 млрд. лв. (4,4 %). Забавяне се отчита основно при приходите от ДДС от внос, акцизи и другите данъци по ЗКПО, докато преките данъци, приходите от ДДС от сделки в страната и вътреобщностни придобивания (ВОП) и приходите от осигурителни вноски са по-слабо засегнати и отчитат номинален ръст спрямо предходната година.

Параметрите по разходите са близки до планираните с разчетите[3] към ЗДБРБ за 2020 г., като разходите и вноската на Република България за общия бюджет на ЕС

[3]Актуализирани разчети съгласно ЗИД на ЗДБРБ за 2020 г.

представляват 98,2 % от актуализираните годишни разчети към ЗДБРБ за 2020 година. Съпоставено с предходната година, се отчита номинален ръст в размер на 2,6 млрд. лв., като това се дължи основно на допълнителните разходи по социално-икономически мерки за минимизиране на ефектите от кризата, в т.ч. плащанията по мярка 60/40, плащанията към заетите на първа линия в борбата с пандемията, вкл. разходите за закупуване на медикаменти и ваксини, изплащането на месечни добавки в размер на 50 лева към пенсиите на всички пенсионери за месеците от август до декември включително, плащанията към бизнеса и земеделските стопани, както и на увеличението на възнагражденията в бюджетния сектор и в сферата на образованието от началото на 2020 г., увеличението на пенсиите от 1 юли 2020 г. и други. Номинално нарастване, съпоставено с предходната година, има при социалните плащания, разходите за персонал, разходите за субсидии и други, където са отчетени основната част от разходите, свързани със социално-икономическите мерки за борба с пандемията. При съпоставката с предходната година следва също така да се отчете базов ефект в 2019 г. от еднократните разходи за реализиране на проект за закупуване на нов тип боен самолет за ВВС.

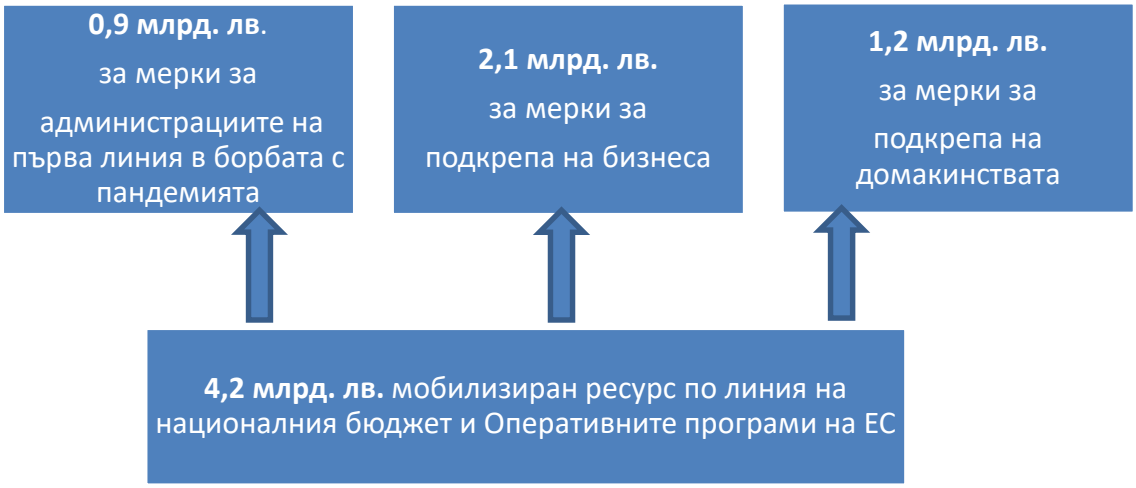
С най-голям относителен дял в разходите по КФП за 2020 г***. са средствата за сферата на социалното осигуряване, подпомагане и грижи***. Общите разходи за функцията за годината възлизат на ***16 952,9 млн. лв***. или ***14,3 % от БВП.*** С най-голям относителен дял във функцията са разходите в група „Пенсии“, отчетени по бюджетите на ДОО и УПФ. Основна причина за това значително увеличение е изплащането по 50 лв. към пенсията на всеки пенсионер през месеците август - декември 2020 г., което е част от социално-икономическите мерки в отговор на епидемичната криза за подпомагане на най-уязвимите групи от населението, каквато са пенсионерите. Изплатените средства по тази мярка са общо 583,3 млн. лв. Също така, през месец април 2020 г. бяха изплатени по 40 лв. на пенсионерите, на които пенсията или сборът от пенсиите заедно с добавките и компенсациите към тях за април 2020 г. е в размер до 369,00 лв. Разходите, извършени в сферата на ***отбраната и сигурността*** през 2020 г., са в размер на ***4 912,4 млн. лв.***, което представлява ***4,1 % от БВП***. С извършените разходи са обезпечени дейностите по осигуряването на националната сигурност и отбраната, опазването на обществения и правовия ред, поддържането на отбранителния потенциал на страната и издръжката на съдебната власт и администрацията на затворите. Сред основните приоритети за 2020 г. бяха и политиките в сферата на ***образованието***, като общият размер на разходите за функцията за 2020 г. е ***4 841,1 млн. лв.*** или ***4,1 % от БВП***. През 2020 г. е осигурено приоритетно изпълнението на следните политики: увеличаване на средствата за възнаграждения на педагогическите специалисти, като за тази цел са осигурени допълнително 360,0 млн. лв.; подпомагането на равния достъп и подкрепата за личностно развитие, подобряване на материалната база, за повишаване на качеството и образователните резултати и други. Извършените разходи през 2020 г. в сферата на ***здравеопазването*** са в размер на ***6 377,8 млн. лв***. или ***5,4 % от БВП.*** Съпоставен с предходната година, относителният дял в БВП на разходите за здравеопазване нараства с 0,9 пр. п., което се дължи на допълнителните ресурси за сектора, насочени за борба с пандемията от COVID-19 и подкрепа на персонала на първа линия.

Информация за ефектите в приходите и разходите от мерките за борба с COVID-19 и преодоляване на социално-икономическите последствия от пандемията

Основен фокус на разходните политики през 2020 г. бяха мерките за ограничаване на разпространението на COVID-19, подкрепа на здравната система и заетите на първа линия в борбата с пандемията, както и социално-икономическите мерки за намаляване на негативните последствия за най-засегнатите групи от населението и сектори на икономиката.

Мерки в частта на разходите

По данни от първостепенните разпоредители с бюджет разходите във връзка с ***мерките за предотвратяване на разпространението на COVID-19 и лечението му*** са в размер на близо ***4,2 млрд. лева.***

Източник: отчетите за касовото изпълнение на бюджетите на ПРБ за 2020 г. и данни от приходните агенции

За **мерки в подкрепа на домакинствата** са изразходвани 1,2 млрд. лв. Основната част от тези средства (малко над 0,5 млрд. лв.) са изразходвани за изплащането за месеците от август до декември включително на допълнителни суми към пенсиите на всички пенсионери в размер на 50 лева. С изпълнението на тази мярка е осигурена подкрепа за пенсионерите, които са част от най-уязвимите групи, като добавките целят да подпомогнат възрастните хора за някои от най-неотложните разходи. Значителни са и средствата, изплатени за парични обезщетения за безработица, както и тези за парични обезщетения при временна неработоспособност на лица, заразени с COVID-19 и карантинирани лица. По бюджета на ДОО тези разходи са в размер на около 0,3 млрд. лв. За осигуряване на безплатни ваксини и лекарствени продукти в борбата с пандемията от COVID-19 чрез бюджета на Министерството на здравеопазването са изразходвани 0,3 млрд. лв.

Разходите през 2020 г. за обезпечаване на **мерки в подкрепа на бизнеса** са в размер на 2,1 млрд. лв. По бюджета на Фонд „Безработица“ на ДОО за обезпечаване на мярката „60/40“ за подпомагане на работната сила и бизнеса са изразходвани около 1 млрд. лв.

С одобрения през април ЗИД на ЗДБРБ за 2020 г. бяха осигурени средства в размер на 0,7 млрд. лв. за допълнителна капитализация на Българската банка за развитие за предоставяне на финансови инструменти и гаранционни схеми за

подпомагане на бизнеса и физическите лица, засегнати тежко от пандемията COVID-19. Разработените финансови инструменти са основно в две направления:

- Безлихвени заеми за физически лица в неплатен отпуск и самоосигуряващи се лица
- Антикризисна програма за подкрепа на малките и средни предприятия

Разходите през 2020 г. за обезпечаване на **мерките за органите на държавното управление, натоварени с дейности по овладяване на пандемията и последствията от COVID-19** са в общ размер на 0,9 млрд. лв., в т.ч. 0,2 млрд. лв. от сметки за средства от ЕС.

С най-голям дял са средствата по мярката за „Подкрепа на персонала на първа линия, пряко ангажиран с дейности по предотвратяване разпространението на COVID-19“ в размер на 0,4 млрд. лв. (вкл. средствата по Оперативните програми на ЕС).

За мярката „Осигуряване на финансиране от НЗОК на изпълнителите на медицинска помощ и на медико диагностични дейности за работа при неблагоприятни условия във връзка с обявената епидемична обстановка и лечението на COVID-19“ са изразходвани около 0,3 млрд. лв.

Средствата, изразходвани за осигуряване на лични предпазни средства (маски, ръкавици, предпазно облекло, защитни очила) за нуждите на лечебните заведения, както и дезинфектанти, дезинфекция на работните помещения, термометри за измерване от разстояние, консумативи, реактиви, медикаменти, PCR тестове, бързи тестове и др. са в размер на 0,1 млрд. лв.

През годината са предоставени и допълнителни субсидии и капиталови трансфери за лечебни заведения, средства за увеличение на капитала на някои болници и други.

Мерки в частта на приходите

Освен мерките по линия на разходите и допълнителното капитализиране на ББР, бяха приети мерки и по линия на ***приходите***. Одобрено бе намаляване на ставката по ЗДДС за доставката на някои стоки и услуги на 9 % за периода 01.07.2020 г. - 31.12.2021 г., както и освобождаване от ДДС и мита върху вноса на някои медицински стоки, необходими за борба с пандемията (за периода до 30.04.2021 г., като допустими за освобождаване от ДДС бяха стоките, внесени от държавни организации). По оценки на Министерството на финансите ефектите от тези временни данъчни облекчения са в размер на около 0,1 млрд. лв., които са останали на разположение на бизнеса, за да го подпомогнат да преодолее негативните последствия от пандемията и ограничителните мерки.

Основни параметри по консолидираната фискална програма за 2020 г.

Таблица с основните параметри по изпълнението на приходите и разходите по консолидираната фискална програма за 2020 г.

ПОКАЗАТЕЛИ[4]	Отчет 2019 г. (млн. лв.)	Програма[5] 2020 г. (млн. лв.)	Отчет 2020 г. (млн. лв.)	Изпълнение спрямо 2019 г. (%)	Изпълнение спрямо програма (%)
Приходи, помощи и дарения	**44 048,6**	**43 497,7**	**44 317,7**	**100,6%**	**101,9%**
-Данъчно-осигурителни приходи	35 280,6	34 915,9	35 848,3	101,6%	102,7%
Преки данъци	6 714,9	6 581,2	6 913,6	103,0%	105,1%
Косвени данъци	16 847,7	16 322,0	16 722,4	99,3%	102,5%
Приходи на социалното и здравното осигуряване	10 546,9	10 803,2	11 008,4	104,4%	101,9%
Други данъци	1 171,0	1 209,5	1 203,9	102,8%	99,5%
-Неданъчни приходи	6 303,3	5 887,7	5 773,1	91,6%	98,1%
-Помощи и дарения	2 464,7	2 694,2	2 696,4	109,4%	100,1%
Разходи и вноска в бюджета на ЕС	**45 201,0**	**48 747,3**	**47 850,4**	**105,9%**	**98,2%**
-Нелихвени разходи	43 359,1	46 625,0	45 931,1	105,9%	98,5%
Текущи нелихвени в т.ч. социални и здравно-осигурителни плащания	35 753,9 / 17 249,1	39 616,5 / 19 572,6	40 781,6 / 19 174,6	114,1% / 111,2%	102,9% / 98,0%
Капиталови разходи	7 561,5	6 979,0	5 089,4	67,3%	72,9%
Предоставени текущи и капит. трансфери за чужбина	43,7	29,5	60,1	137,6%	203,9%
-Лихви	648,8	724,9	623,9	96,2%	86,1%
Външни лихви	445,0	452,1	441,2	99,2%	97,6%
Вътрешни лихви	203,8	272,8	182,6	89,6%	66,9%
-Вноска в бюджета на ЕС	1 193,1	1 397,4	1 295,5	108,6%	92,7%
Дефицит (-)/излишък(+)	**-1 152,4**	**-5 249,5**	**-3 532,7**		

[4] Поради закръгление в млн. лв. (респективно в проценти), някои сумарни позиции в таблиците и графиките не се изчерпват от съставните им числа.

[5] С оглед съпоставимост с отчетните данни на показателите по КФП по програмата за 2020 г.:

➢ **Приходите, помощите и даренията по консолидираната фискална програма за 2020 г. са в размер на 44 317,7 млн. лв.**, което представлява 37,4 % от БВП при 36,8 % от БВП за 2019 г. Постъпилите приходи по КФП за 2020 г. представляват 101,9 % спрямо годишните разчети към ЗДБРБ за 2020 г. Изпълнението на приходите по държавния бюджет е 102,8 %, по бюджета на ДОО – 104,7 %, по бюджета на НЗОК – 98,2 %, по бюджетите на общините – 93,7 %, Разплащателна агенция към ДФ „Земеделие" (вкл. по бюджетите на бенефициентите) – 46,5 %, Национален фонд (вкл. по бюджетите на бенефициентите по оперативните програми) – 126,7 %. Съпоставени с 2019 г., постъпленията по консолидираната фискална програма бележат номинален ръст от 0,6 % (269,1 млн. лева).

Общата сума на ***данъчните постъпления*** (вкл. приходите от осигурителни вноски) за годината възлиза на 35 848,3 млн. лв. (102,7 % спрямо годишните разчети). Относителният дял на данъчните приходи към общите постъпления по КФП е 80,9 %. Данъчните постъпления за 2020 г. представляват 30,2 % от БВП за годината при 29,5 % от

БВП за 2019 г. Съпоставени с предходната година, данъчните приходи нарастват номинално с 567,6 млн. лв. (1,6 %).

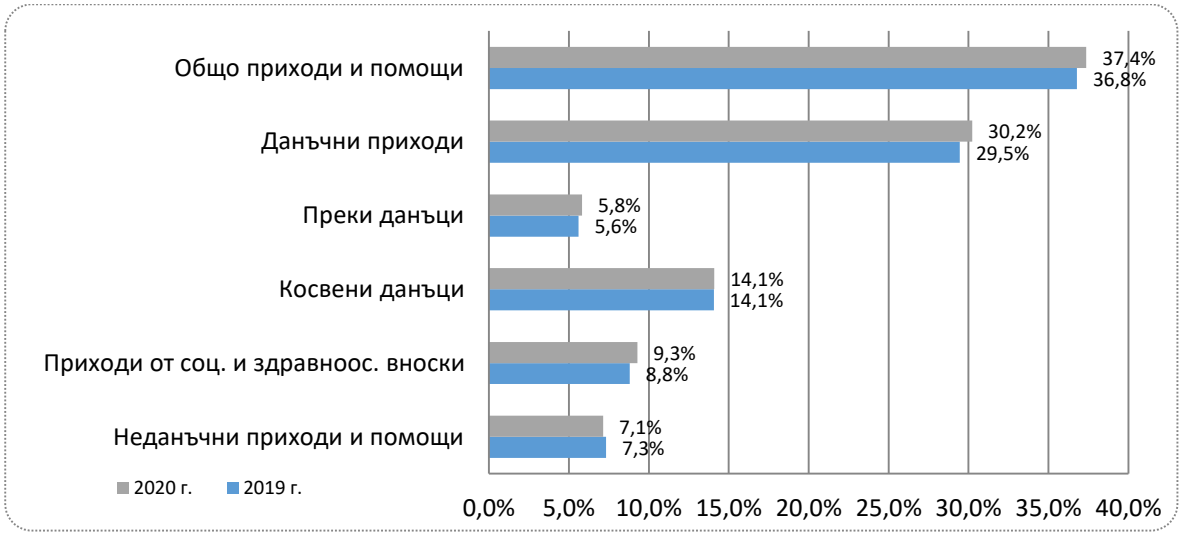
Приходите в частта на ***преките данъци*** възлизат 6 913,6 млн. лв., което представлява 105,1 % спрямо планираните за годината. Постъпленията от преки данъци за 2020 г. представляват 5,8 % от БВП при 5,6 % от БВП за 2019 г. Приходите от ***косвени данъци*** са в размер на 16 722,4 млн. лв., което представлява 102,5 % спрямо годишния разчет. Постъпленията от косвени данъци представляват 14,1 % от БВП, при 14,1 % за 2019 г. Постъпленията от ***други данъци*** (включват други данъци по ЗКПО, имуществени данъци и др.) са в размер на 1 203,9 млн. лв., което представлява 99,5 % от годишните разчети за 2020 г.

Приходите от ***социалноосигурителни и здравни вноски*** за 2020 г. са в размер на 11 008,4 млн. лв., 101,9 % спрямо планираните за 2020 г. и с 461,4 млн. лв. (4,4 %) повече спрямо предходната година. Отнесени към БВП, приходите от социални и здравноосигурителни вноски за 2020 г. представляват 9,3 % при 8,8 % от БВП за 2019 г. Постъпилите през 2020 година приходи от социалноосигурителни вноски са в размер на 7 956,4 млн. лв., което е 103,4 % изпълнение на заложените за 2020 г. разчети и с 334,0 млн. лв. (4,4 %) повече спрямо 2019 г. Приходите от здравноосигурителни вноски, постъпили по бюджета на НЗОК, са в размер на 3 051,9 млн. лв., което е 98,2 % изпълнение на заложените в ЗБНЗОК за 2020 г. средства и със 127,5 млн. лв. (4,4 %) повече спрямо 2019 г.

Неданъчните приходи са ***5 773,1 млн. лв.***, което представлява 98,1 % изпълнение на годишните разчети. Относителният дял на неданъчните приходи към общите постъпления по КФП е 13,0 %. Неданъчните постъпления за 2020 г. представляват 4,9 % от БВП за годината, при 5,3 % от БВП за 2019 г. Това е с 530,2 млн. лв. (8,4 %) по-малко спрямо предходната година.

Помощите и даренията (основно средства от Структурните и Кохезионния фондове, от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони по линия на ПРСР, без директни плащания, и ЕФМДР) за 2020 г. са в размер ***2 696,4 млн. лв.***, което представлява 100,1 % спрямо разчета за годината. Постъпилите помощи за 2020 г. представляват 2,3 % от БВП за годината, при 2,1 % от БВП за 2019 г.

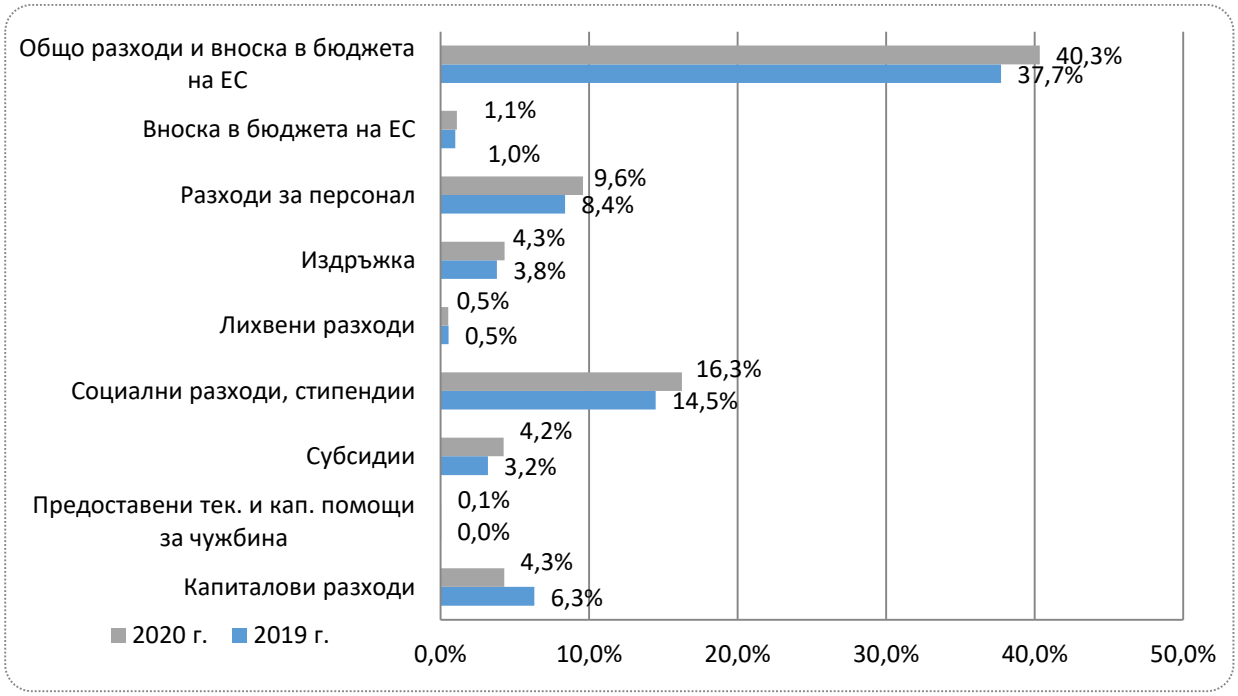
Приходи по КФП за 2019 г. и 2020 г., представени като процент от БВП

*В частта на преките данъци са включени и другите данъци

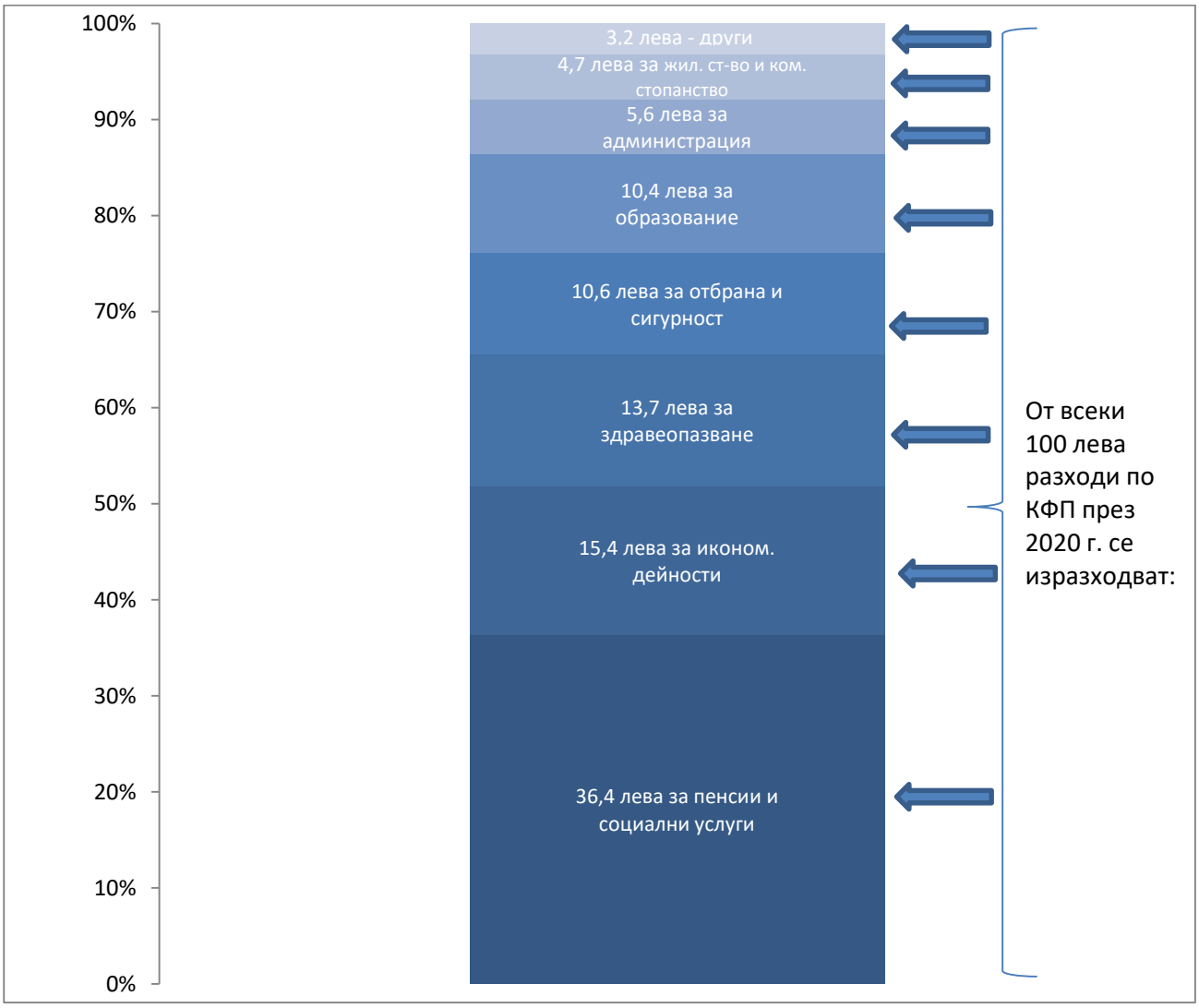
➢ **Общият размер на разходите по КФП** (вкл. вноската на Република България в бюджета на ЕС) за годината **възлиза на 47 850,4 млн. лв.**, което представлява 98,2 % от годишния разчет за 2020 г. *Лихвените плащания* възлизат на 623,9 млн. лв. (86,1 % от планираните за 2020 г.)**,** *текущите нелихвени разходи* – на 40 781,6 млн. лв**.** (102,9 % спрямо разчета за годината), *капиталови разходи* (вкл. нетния прираст на държавния резерв) – 5 089,4 млн. лв. (72,9 % от разчетите към ЗДБРБ за 2020 г.) *и предоставени текущи и капиталови трансфери за чужбина* – 60,1 млн. лв. при планирани с разчетите към ЗДБРБ за 2020 г. 29,5 млн. лева. Разходите по КФП, представени като процент от БВП, представляват 40,3 % от БВП за 2020 г. при 37,7 % от БВП за 2019 г. Извършените по-високи разходи са свързани основно с предприетите социално-икономически мерки за минимизиране на ефектите от кризата, в т.ч. плащания по мярка 60/40, плащания към заетите на първа линия в борбата с пандемията, вкл. разходите за закупуване на медикаменти и ваксини, изплащане на месечни добавки в размер на 50 лева към пенсиите на всички пенсионери за месеците от август до декември, плащания към бизнеса и земеделските стопани, както и други разходи по одобрените мерки. Номинално нарастване, съпоставено с предходната година, има при социалните плащания, разходите за персонал, разходите за субсидии и други, където са отчетени основната част от разходите, свързани със социално-икономическите мерки за борба с пандемията. При съпоставката на капиталовите разходи с предходната година следва да се има предвид ефекта в 2019 г. от извършените разходи по реализирането на проекта за придобиване на нов тип боен самолет за българските ВВС, които са с еднократен характер.

Разходи по икономически елементи за 2019 г. и 2020 г. отнесени към БВП

Направление на разходите по КФП за 2020 г. по функционален признак

Разгледани ***по функционален признак,*** бюджетните разходи отразяват основните направления на разходните политики по КФП в рамките на бюджетния ресурс за 2020 г. Разходите, извършени за обезпечаване на политиките и отговорностите на държавата в сферата на социалното осигуряване, подпомагане и грижи, икономическите дейности и услуги, здравеопазването, образованието и отбраната и сигурността съставляват 86,5 на сто от всички разходи, извършени през 2020 година.

Социално осигуряване, подпомагане и грижи

С най-голям относителен дял ***(36,4 %)*** от общите разходи по КФП за 2020 г. са разходите във функция „***Социално осигуряване, подпомагане и грижи“***. В тази функция се отчитат разходите за пенсии, социални помощи и обезщетения и разходите за издръжка на службите за социално осигуряване. Общите разходи за функцията за годината възлизат на ***16 952,9 млн. лв***. или ***14,3 % от БВП.***

С най-голям относителен дял във функцията са разходите в група „Пенсии“, отчетени по бюджетите на ДОО и УПФ, които възлизат на 11 185,1 млн. лв. и нарастват с 1 283,7 млн. лв. (13,0 %) спрямо предходната година. Основна причина за това значително увеличение е изплащането по 50 лв. към пенсията на всеки пенсионер през месеците август - декември 2020 г., което е част от социално-икономическите мерки в отговор на епидемичната криза за подпомагане на най-уязвимите групи от населението, каквато са

пенсионерите. Изплатените средства по тази мярка са общо 583,3 млн. лв. Също така през месец април 2020 г. бяха изплатени по 40 лв. на пенсионерите, на които пенсията или сборът от пенсиите заедно с добавките и компенсациите към тях за април 2020 г. е в размер до 369,00 лв., вкл. за минали години, каквито в отчетния период бяха изплатени.

Общата сума на разходите в група *„Социални помощи и обезщетения"* на консолидирано ниво възлиза на 3 286,1 млн. лв., което представлява изпълнение 82,0 % от годишните разчети. В структурно отношение това са разходи, които се извършват по държавния бюджет (главно по бюджета на МТСП) и бюджета на ДОО. Размерът на усвоените разходи в групата по държавния бюджет е 1 181,3 млн. лв. Преобладаващата част от тях са по бюджета на МТСП за помощи и добавки по Закона за социално подпомагане, Закона за хората с увреждания, Закона за семейните помощи за деца, Закона за закрила на детето, както и по реда на Закона за мерките и действията по време на извънредното положение, обявено с решение на Народното събрание от 13 март 2020 г., и за преодоляване на последиците.

Отчетените разходи за социални помощи и обезщетения по **бюджета на ДОО** са в размер на 2 015,2 млн. лв. Спрямо 2019 г. **изплатените обезщетения по КСО** са нараснали с 340,6 млн. лв., или ръст от 20,3 %. Изплатените суми по основните социални рискове са както следва: обезщетения за временна неработоспособност поради общо заболяване, гледане на болен член от семейството и карантина, и нетрудови злополуки - 672,0 млн. лв.; обезщетения за безработица - 658,6 млн. лв.; обезщетения при бременност и раждане - 492,6 млн. лв.; обезщетения за отглеждане на малко дете - 166,4 млн. лв.; обезщетения за осиновяване на дете до 5-годишна възраст - 3,4 млн. лв.

Като текущи трансфери за домакинствата в тази група се отчитат и изплатените през 2020 г. средства от бюджета на НЗОК за сметка на трансфера от МЗ за дейности за здравнеосигурени лица, лекарствени продукти и за потребителска такса в размер на 83,1 млн. лв.

Общият размер на изразходваните средства за *група „Програми, дейности и служби по социалното осигуряване, подпомагане и заетостта"* за 2020 г. е 2 481,7 млн. лв., като основните системи, по които са извършени разходите, са държавния бюджет, бюджетите на общините, социалноосигурителните фондове и сметките за средства от ЕС. С най-голям дял в групата са разходите, отчетени по общинските бюджети (418,5 млн. лв.). Тук се отчитат разходите за персонал и издръжка на специализираните институции за предоставяне на социални услуги (домове за възрастни хора с увреждания, домове за стари хора и домове за деца) и на социалните услуги, предоставяни в общността (дневни центрове за лица с увреждания, центрове за социална рехабилитация и интеграция, за временно настаняване, за обществена подкрепа, за работа с деца на улицата, за настаняване от семеен тип и други, защитени, преходни и наблюдавани жилища, звена „Майка и бебе", приюти). Отчетени са средства и за изплащане на възнагражденията на работещите по програмите за временна заетост и по предоставянето на социалните услуги „Личен асистент", „Социален асистент" и „Домашен помощник", за изплащане от държавата на присъдена издръжка и за компенсации на безплатни или по намалени цени пътувания на определени категории правоимащи лица. Размерът на разходите в групата по държавния бюджет е 222,9 млн. лв. Значителен е и делът на средствата от ЕС - 395,7 млн. лева. Те са отчетени по *ОП „Развитие на човешките ресурси"* за програмни периоди 2007-2013 г. и 2014-2020 г., *ОП „Региони в растеж" и ОП „Фонд за европейско подпомагане на най-нуждаещите се лица".*

Икономически дейности и услуги

На второ място в структурата на общите разходи по КФП за 2020 г. е функция ***„Икономически дейности и услуги"*** в размер на **7 178,4 млн. лв.** Те съставляват 15,4 % от общите разходи по КФП и са свързани с реализиране на приоритети в сферата на енергетиката, промишлеността и строителството, транспорта и съобщенията, селското и

горското стопанство, риболова, туризма и други. Основните направления, в които са изразходвани средствата по тази функция, са: изграждане на инфраструктурни обекти с национално значение, ремонт и поддържане на съществуващата транспортна мрежа и подпомагане на земеделските производители.

През 2020 г. с най-голям относителен дял във функцията (50,4 %) са разходите по група *„Транспорт и съобщения“* (3 615,5 млн. лева). Разходите са свързани с финансиране на проекти с национални средства, със средства на ЕС (вкл. националното съфинансиране) и проекти, финансирани с държавни инвестиционни заеми. Целта на провежданата политика в този сектор е изграждане на устойчива транспортна система, развит съобщителен и жизнеспособен пощенски сектор, съвременна електронна инфраструктура и услуги, както и технологично развитие и иновации. Към 31.12.2020 г. отчетените разходи по държавния бюджет в група „Транспорт и съобщения” са в размер на 2 443,8 млн. лв., от които по бюджетите на министерства и ведомства 1 995,3 млн. лв.. През 2020 г. чрез бюджета на МТИТС са предоставени субсидии за „БДЖ – Пътнически превози“ ЕООД за изпълнението на обществена превозна услуга – превоз на пътници на територията на Република България с железопътен транспорт в размер на 174,2 млн. лв. В изпълнение на задължението за компенсиране на несправедливата финансова тежест от изпълнението на универсалната пощенска услуга през 2020 г. на „Български пощи“ ЕАД са изплатени 32,8 млн. лв. През 2020 г. за компенсиране на извършването на услугата от общ икономически интерес по разпространение на периодични печатни издания (вестници и списания) с отстъпки на едро и дребно, директно или на абонаментна основа, на „Български пощи“ ЕАД са изплатени 21,1 млн. лв. През 2020 г. МТИТС стана бенефициент по ОПИК 2014 – 2020 г. за изпълнение на договор за подкрепа за малки и средни предприятия, извършващи автобусни превози, за преодоляване на икономическите последствия от COVID-19. Конкретна цел на процедурата е осигуряването на оперативен капитал за българските микро, малки и средни предприятия, извършващи автобусни превози, за справяне с последиците от пандемията COVID-19.

След преглед на подадените проектни предложения са сключени договори за безвъзмездна финансова помощ в размер на 29 млн. лв. с 580 от одобрените за финансиране автобусни превозвачи.

През 2020 г. по бюджета на **Агенция „Пътна инфраструктура” (АПИ)**, второстепенен разпоредител с бюджет към министъра на регионалното развитие и благоустройството, по група „Транспорт и съобщения” са отчетени средства в размер на 1 730,3 млн. лв. Изпълняваните дейности от АПИ са насочени към поддържане и развитие на републиканската пътна инфраструктура в съответствие със съвременните изисквания на автомобилния транспорт; модернизация и обновяване на републиканската пътна мрежа.

Отчетените разходи по общинските бюджети за група „Транспорт и съобщения” са в размер на 383,2 млн. лв. Средствата са основно за поддържане на четвъртокласната пътна мрежа на общините и прилежащата към нея инфраструктура, субсидии за вътрешноградския и междуселищния транспорт и др.

Изразходваните средства от ЕС в група „Транспорт и съобщения” са в размер на 788,4 млн. лв. и са основно по оперативни програми „Транспорт и транспортна инфраструктура“ и „Региони в растеж“.

Общият размер на усвоените средства по *група „Минно дело, горива и енергия“* за 2020 г. е **1 844,7** млн. лв., като преобладаваща част от тях (**1 772,9** млн. лева) са извършени по бюджета на Фонд "Сигурност на електроенергийната система" (ФСЕС). С основната част от тях са платени средства за покриване на разходите, извършени от обществения доставчик (на ел. енергия), произтичащи от задълженията му по чл. 93а и 94 от Закона за енергетиката /ЗЕ/ и за предоставяне на премия на производител по чл. 162а от ЗЕ и производител с обект с обща мощност 1MW и над 1MW по Закона за енергията от

възобновяеми източници, определени с решение на Комисията за енергийно и водно регулиране, включително за минали регулаторни периоди.

Отчетените разходи по държавния бюджет в групата са в размер на **69,2** млн. лв. и са разходи по бюджета на Министерството на енергетиката, насочени към гарантиране на енергийната сигурност на страната; пълна либерализация на пазарите на електроенергия и газ; насърчаване въвеждането на енергоефективни и екологосъобразни технологии; подобряване на енергийния и екологичен мениджмънт, и производството и потреблението на възобновяема енергия и биогорива; подкрепа на енергоспестяването; качествено и сигурно задоволяване потребностите на обществото от енергия и енергийни ресурси; запазване и развитие капацитета на ядрената енергетика и свързаните с нея дейности, в т.ч. продължаване живота на блокове 5 и 6 на АЕЦ „Козлодуй“ и др.

Общата сума на разходите в група *„Селско стопанство, горско стопанство, лов и риболов”* е **1 030,4** млн. лева. От тази сума 610,4 млн. лв. са отчетени от Министерството на земеделието, храните и горите (МЗХГ) и Държавен фонд (ДФ) „Земеделие“. Средствата по бюджета на МЗХГ – 195,3 млн. лв. са за изпълнение на следните политики: борба със заразни и паразитни болести; събиране и унищожаване на високорискови отпадъци; закупуване на ваксини и диагностикуми; покупка на противоградови ракети за борба с градушките; охрана и възпроизводство на горите; издръжка на горската и ловна стража с оглед опазване на горите и дивеча; опазване, възстановяване и подобряване на почвеното плодородие и екологичните функции на почвената покривка; развитието на лозаровинарския сектор в страната съгласно изискванията на ЕС; опазване селекцията в животновъдството с оглед подобряване породата им; контрол на зърното и фуража; опазване и възпроизводство на рибата и аквакултурите, опазване и обогатяване на рибните ресурси в страната; изпитване, изследване и сертифициране на земеделската и горска техника; сортоизпитване, сертифициране и контрол на посевния и посадъчен материал; опазване на страната от проникването и разпространяването на вредители по растенията и растителните продукти; за субсидиране цената на водата за поливни нужди и други.

Средствата, изразходвани през 2020 г. за реализиране на **национални политики в сектора чрез бюджета на Държавен фонд „Земеделие”** са в размер на 415,0 млн. лв., в т. ч. за развитие на селските райони – 20,0 млн. лв., за селскостопански пазарни механизми – 5,3 млн. лв., за държавни помощи, национални доплащания и САПАРД – 361,4 млн. лв. и др.

Изразходваните европейски средства в група „Селско стопанство, горско стопанство, лов и риболов” са 398,4 млн. лв., включително разходите за национално съфинансиране. Основната част от тези разходи (358,0 млн. лв.) са извършени чрез *Разплащателната агенция към Държавен фонд „Земеделие”* за финансиране на мерки и програми, финансирани чрез Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони, Европейския фонд за рибарство и Европейския фонд за гарантиране на земеделието.

По общинските бюджети в групата са изразходвани 21,6 млн. лв. В групата се отчитат разходите, определени по решение на общинския съвет, свързани с охрана на земеделски имоти, горски площи, управление и регулиране на дейностите по горско стопанство, лов и риболов и други дейности по селско и горско стопанство.

Разходите в сферите на *промишлеността и строителството, туризма и другите дейности по икономиката* са в размер на 687,9 млн. лв. и са изразходвани за: устойчиво икономическо развитие и повишаване конкурентоспособността на българската икономика; повишаване на конкурентоспособността на българския туризъм и в резултат на това нарастване на приходите от международен туризъм в България; подобряване на бизнес средата, условията за инвестиции, иновации, високите технологии и предприемаческата активност, осигуряване закрила на индустриалната собственост и др.

Преобладаващо изразходваните суми са от сметките за средства от ЕС – 407,0 млн. лв. (основно по ОП „Иновации и конкурентоспособност).

Здравеопазване

В структурата на общите разходи по КФП за 2020 г. разходите за функция ***„Здравеопазване“*** *са с дял от 13,7 %,* които отразяват държавната политика в областта на общественото здраве и здравното осигуряване. Изразходваните средства в сферата на здравеопазването за 2020 г. са в размер на **6 377,8** млн. лв. и представляват 5,4 % от БВП. Отчетените разходи в тази функция по бюджета на НЗОК са в размер на 4 541,9 млн. лв., като с най-голям относителен дял са здравноосигурителните плащания в размер на 4 478,9 млн. лв., изразходвани по следните направления: първична извънболнична медицинска помощ - 277,6 млн. лв.; специализирана извънболнична медицинска помощ - 277,0 млн. лв.; дентална помощ - 211,0 млн. лв.; медико-диагностична дейност - 107,7 млн. лв.; лекарствени продукти, медицински изделия и диетични храни за специални медицински цели за домашно лечение на територията на страната и за лекарствени продукти за лечение на злокачествени заболявания в условията на болнична медицинска помощ, които НЗОК заплаща извън стойността на оказваните медицински услуги - 1 246,2 млн. лв.; медицински изделия, прилагани в болничната медицинска помощ - 87,7 млн. лв.; болнична медицинска помощ – 2 162,0 млн. лв. и др. здравноосигурителни плащания - 109,7 млн. лева. Разходите по държавния бюджет за функция „Здравеопазване” през 2020 г. са насочени към финансиране на следните приоритети: осигуряване на ваксини и лекарствени продукти в борбата с пандемията от COVID-19; осигуряване на финансиране от НЗОК на изпълнителите на медицинска помощ, на дентална помощ и на медико-диагностични дейности за работа при неблагоприятни условия във връзка с обявената епидемична обстановка и лечението на COVID-19; основни системи на общественото здравеопазване – центрове за спешна медицинска помощ; регионални инспекции, центрове за трансфузионна хематология и др.; национални здравни програми по стратегически здравни приоритети и социално значими заболявания; осигуряване на медикаменти, консумативи и биопродукти по централна доставка; диагностично-консултативна и лечебна дейност в лечебните заведения, в системата на МЗ, МТИТС, МС, МО,МВР и ММС. Основните разходи за функция „Здравеопазване” по държавния бюджет се осъществяват чрез бюджета на Министерство на здравеопазването.

По общинските бюджети за функция “Здравеопазване” са отчетени разходи в размер на 232,7 млн. лв. или 100,5 % спрямо предвидените по разчетите към ЗДБРБ за 2020 г. С тези средства са финансирани разходите за персонал в детските ясли и кухни, за здравни кабинети в детските градини и училища, здравни медиатори, общинските съвети по наркотични вещества и превантивно-информационни центрове и др.

Изразходваните европейски средства във функция „Здравеопазване“ са в размер на 246,6 млн.лв., основно по *ОП „Развитие на човешките ресурси“ и ОП „Региони в растеж“.*

Отбрана и сигурност

Разходите, извършени в сферата на ***отбраната и сигурността*** през 2020 г., са в размер на 4 912,4 млн. лв., или 10,6 % от общите разходи, което представлява 4,1 % от БВП. С извършените разходи са обезпечени дейностите по осигуряването на националната сигурност и отбраната, опазването на обществения и правовия ред, поддържането на отбранителния потенциал на страната и издръжката на съдебната власт и администрацията на затворите, и защита на населението, управление и дейности при стихийни бедствия и аварии. Извършените разходи по консолидираната фискална програма за група ***„Отбрана”*** през 2020 г. са в размер на 1 561,4 млн. лв. Най-голям относителен дял имат разходите, отчетени по бюджета на Министерството на отбраната – 1 550,3 млн. лв. През годината усилията на Министерството на отбраната бяха фокусирани

върху вземането и прилагането на оптимални управленски решения, насочени към: успешното изпълнение на мисиите и задачите на Въоръжените сили; изграждането и поддържането на необходимите отбранителни способности и попълване на техния дефицит; нарастването на разходите за отбрана съгласно Национален план за повишаване на разходите за отбрана на 2 на сто от БВП на Р. България до 2024 г., одобрен с РМС № 3/04.01.2018 г.; технологичното превъоръжаване и модернизация, с фокус повишаване на националните отбранителни способности в контекста на колективната отбрана; изпълнението на приетия пакет Цели на способностите на НАТО; попълване на вакантните длъжности във Въоръжените сили, окомплектоването и подготовката на резерва и др.

Разходите за група ***„Полиция, вътрешен ред и сигурност”*** по КФП са в размер на 2 156,3 млн. лв., като с най-голям дял е МВР с 1 768,3 млн. лв. Средствата за осигуряване дейността на ***съдебната власт*** са в размер на 850,7 млн. лв., а за тези по ***администрирането на затворите*** – 203,9 млн. лв. Останалите средства във функцията - 140,2 млн. лв., са ***за защита на населението, управление и дейности при стихийни бедствия и аварии***.

Образование

Разходите за сферата на ***образованието*** съставляват 10,4 % от общите разходи по КФП за 2020 г. Сумата на изразходваните средства в тази функция за годината е **4 841,1** млн. лв., което представлява 4,1 % от БВП. От тях по държавния бюджет са отчетени разходи в размер на 594,7 млн. лева. През 2020 г. е осигурено изпълнението на приоритета на правителството за удвояване на средствата за възнаграждения на педагогическите специалисти, като за тази цел са осигурени допълнително 360,0 млн. лв.

Най-голяма част от разходите по функцията се извършват от общините, тъй като финансирането на преобладаващата част от детските градини, началните и средните училища е децентрализирано и става чрез общинските бюджети. Разходите по общинските бюджети за функцията са 3 098,8 млн. лева. или 103,9 % спрямо разчетите към ЗДБРБ за 2020 г. Превишението спрямо закона се дължи на финансирането по национални програми „Оптимизиране на вътрешната структура на персонала“, „Осигуряване на съвременна образователна среда”, „Без свободен час”, „Информационни и комуникационни технологии в системата на предучилищното и училищното образование”, „Изграждане на училищна STEM среда (обучение чрез методите на науката, технологиите, инженерството и математиката)“ и др. национални програми за развитие на образованието. Училищата и детските градини получават допълнителни средства за компенсиране транспортните разходи на педагогическия персонал, за работа с деца от уязвими групи, за стипендии на деца с изявени дарби, за диференцирано заплащане на труда на директорите, за безплатен транспорт на ученици до 16 г. възраст, за закупуване на познавателни книжки, учебници, достъп до електронно четими учебници, учебни комплекти и учебни помагала, за изплащане на стипендии за постигнати образователни резултати, както и средства за издръжка на паралелки за придобиване на квалификация по защитени специалности от професии и по специалности от професии, за които е налице очакван недостиг от специалисти на пазара на труда. В отговор на предизвикателствата пред системата предвид усложнената епидемична обстановка, са предоставени допълнителни средства за закупуване на преносими компютри за нуждите на училищата, както и за осигуряване на ефективни противоепидемични мерки за превенция и ограничаване разпространението на COVID-19.

По бюджетите на държавните висши училища са отчетени 874,2 млн. лв., които са преобладаващата част от средства за финансиране на дейностите в сферата на висшето образование.

Средствата от ЕС във функцията са в размер на 270,7 млн. лв. и са основно по *ОП „Региони в растеж“, ОП „Наука и образование за интелигентен растеж“* и др.

Разходи, класифицирани в други функции

Разходите за функция ***„Общи държавни служби”*** са в размер на 2 600,1 млн. лв., 2,2% от БВП. Разходите за дейностите по ***жилищно строителство, благоустройство, комунално стопанство и опазване на околната среда*** са в размер на 2 199,5 млн. лв. (1,9 % от БВП). Извършените разходи през годината за финансиране на сферата на ***културата, спорта, почивните дейности и религиозното дело*** са в размер на 869,8 млн. лв. или 0,7 % от БВП. ***Разходите, некласифицирани в другите функции,*** включват лихвени плащания по обслужване на държавния и общинския дълг и др. и са в размер на 623,9 млн. лв., което представляват 0,5% от БВП.

Бюджетно салдо по консолидираната фискална програма

Салдото по консолидираната фискална програма на касова основа за 2020 г. е отрицателно в размер на 3 532,7 млн. лв. Отнесен към БВП, дефицитът по КФП за 2020 г. представлява 3,0 % от БВП. За сравнение в актуализираните разчети към ЗДБРБ за 2020 г. е заложен дефицит за годината в размер на 5 249,5 млн. лв., което означава, че спрямо заложеното в програмата за годината се отчита номинално подобрение на бюджетното салдо с над 1,7 млрд. лв.

Бюджетно салдо по държавния бюджет

На база на данните от годишните отчети за касовото изпълнение на бюджета на първостепенните разпоредители с бюджет салдото по държавния бюджет за 2020 г. е отрицателно в размер на 4 132,8 млн. лв. (-3,5 % от БВП), което съпоставено със заложения размер за дефицита по държавния бюджет в актуализираните разчети по ЗДБРБ за 2020 г. (5 187,2 млн. лв.) представлява подобрение с 1 054,4 млн. лева.

Салдо на сектор „Държавно управление" въз основа на методологията на Европейската система от национални и регионални сметки (ЕСС 2010)

Съгласно априлските Нотификационни таблици за дефицита и дълга на България салдото на сектор „Държавно управление" за 2020 г. е отрицателно в размер на 3,4 % от БВП.

На база на публикуваните в края на април 2021 г. данни на Евростат за дефицита и дълга на държавите членки през 2020 г. се отчита значително влошаване по отношение на осреднените стойности за дефицита и дълга на държавите от ЕС. Осреднената стойност на дефицита за държавите членки на ЕС за 2020 г. се равнява на 6,9 % от БВП спрямо отчетения дефицит в размер на 0,5 % от БВП за 2019 г., а за страните от еврозоната – 7,2 % от БВП за 2020 г. спрямо 0,6 % от БВП за 2019 г. Всички държави членки с изключение на Дания отчитат дефицит за 2020 г. над референтната стойност от 3 на сто от БВП в Пакта за стабилност и растеж.
По отношение на дълга, България е трета, след Естония и Люксембург, с най-нисък дълг на сектор „Държавно управление" в ЕС за 2020 г. – 25,0 % от БВП. Четиринадесет държави членки надвишават референтната стойност от 60 % от БВП в Пакта за стабилност и растеж, като средно за ЕС дългът нараства с безпрецедентните за последните 20 години 13,2 пр. п. на годишна база до 90,7 % от БВП за 2020 година.

СЪПОСТАВКА НА ПАРАМЕТРИТЕ ПО ОТЧЕТА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА БЮДЖЕТА С ИЗИСКВАНИЯТА НА ФИСКАЛНИТЕ ПРАВИЛА В ЗАКОНА ЗА ПУБЛИЧНИТЕ ФИНАНСИ

Фискално правило по отношение на структурния дефицит на сектор "Държавно управление"

- Средносрочната бюджетна цел за структурния баланс на сектор „Държавно управление“ е дефицит в размер на 1 % от БВП. Тази цел е в съответствие с изискванията на чл. 23, ал. 2 от ЗПФ, като отчита сравнително ниския размер на консолидирания дълг на сектор „Държавно управление”, както и ниските рискове пред дългосрочната устойчивост на публичните финанси.
- През 2020 г. световната пандемия от COVID-19 доведе до влошаване на фактическото салдо на сектор "Държавно управление" до дефицит в размер на 3,4 % от БВП, а коригираното спрямо фазата на икономическия цикъл бюджетно салдо бе дефицит в размер на 2,5 % от БВП. Отчитайки бюджетните мерки, свързани с пандемията като еднократни и с временен характер, структурното салдо се оценява на излишък в размер на 0,9 % от БВП. Така и през 2020 г. България преизпълни средносрочната си бюджетна цел.

Фискално правило по отношение на дефицита на сектор "Държавно управление"

- На база на данни от априлските Нотификационни таблици за дефицита и дълга на България салдото на сектор „Държавно управление“ за 2020 г. е дефицит в размер на 3,4 % от БВП. Отчетената стойност е по-висока от заложената референтна стойност в чл. 25, ал. 2 на ЗПФ, но е реализирана при действието на извънредни обстоятелства по чл. 24, ал. 3 на ЗПФ, породени от пандемията от COVID-19, и при прилагане на хипотезата на чл. 25, ал. 3 на ЗПФ.
- Предвид действието на общата предпазна клауза, формираният дефицит за 2020 г. в условията на извънредна епидемична обстановка над референтната стойност на ПСР няма да бъде считан за прекомерен и срещу страната няма да бъде инициирана процедура по наличие на прекомерен дефицит от страна на ЕК.

Фискално правило по отношение на ръста на бюджетните разходи

- Активирането през 2020 г. на общата клауза за дерогация от ПСР позволява на държавите членки временно да се отклонят от стъпката за постигане на средносрочната бюджетна цел, при условие че това не застрашава фискалната им устойчивост в средносрочен план. В допълнение, чрез изпратено на 19.09.2020 г. от ЕК писмо до РБългария, официално се заявява, че общата клауза за дерогация ще бъде в сила и през 2021 г. Следва да се има предвид, че бенчмаркът на разходите е част от индикаторите, следени при оценката на спазването на правилата в превантивната част на процедурата по наличие на прекомерен дефицит и като такъв попада под обхвата на общата клауза за дерогация.
- На база направени изчисления от Министерство на финансите, изменението в реално изражение на разходния индикатор, използван за целите на фискалното управление в ЕС, се оценява на 8,2 % за 2020 г.

Фискално правило по отношение на салдото по КФП

- Съгласно разпоредбите на чл. 27, ал. 4 на Закона за публичните финанси дефицитът по КФП на касова основа не може да надвишава 3,0 на сто от БВП. На база на годишните отчети за касовото изпълнение на бюджетите на първостепенните разпоредители с бюджет салдото по КФП за 2020 г. е отрицателно (дефицит) в размер на 3,0 на сто от БВП, което не превишава референтната стойност, заложена в ЗПФ. В този смисъл разпоредбите на чл. 27, ал. 4 са изпълнени.

Фискално правило по отношение на консолидирания дълг на сектор „Държавно управление“

- По предварителни данни, съгласно априлските Нотификационни таблици за дефицита и дълга към края на 2020 г. стойността на индикатора, определящ степента на държавна задлъжнялост и един от основните критерии за конвергенция – показателят „консолидиран дълг на сектор „Държавно управление“/БВП“ достига до ниво от 25,0 % (при 20,2 % през 2019 г.). На база на отчетените данни за показателя изискванията на чл. 29 от ЗПФ са изпълнени.

Фискално правило по отношение на максималния размер на разходите

- Съгласно чл. 28 от Закона за публкичните финанси общите разходи по консолидираната фискална програма, намалени с разходите за сметка на средства от ЕС, както и с разходите по други международни програми и договори в режим на сметки за средства от ЕС, не могат да надвишават 40 на сто от БВП. На база на отчетни данни общите разходи по консолидираната фискална програма, намалени с разходите по сметки за средства от ЕС за 2020 г. възлизат на 37,4 на сто от БВП, което е под референтната стойност в чл. 28 на ЗПФ.

ОТЧЕТЪТ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА БЮДЖЕТА ЗА 2020 г. В ЧИСЛА

101,9 % изпълнение на разчетите по приходите

- Изпълнението на **приходите, помощите и даренията** по КФП спрямо годишните разчети за 2020 г. е 101,9 %, а по държавния бюджет - 102,8 %.

98,2 % изпълнение на разчетите по разходите

- **Общите разходи** (вкл. вноската на България в общия бюджет на ЕС) по КФП за годината представляват 98,2 % от разчетите към ЗДБРБ за 2020 г., а по държавния бюджет разходите, трансферите и вноската за бюджета на ЕС представляват 98,9 % от планираните за годината.

3,0 % от БВП дефицит по КФП

- **Салдото** по консолидираната фискална програма за 2020 г. е отрицателно в размер на 3 532,7 млн. лв. (3,0% от БВП), като спрямо заложената цел с актуализираните разчети към ЗДБРБ за 2020 г. бюджетното салдо по КФП отчита номинално подобрение с над 1,7 млрд. лева.

Дефицит в размер на 3,4 % от БВП на сектор "ДУ"

- Оценката в априлските Нотификационни таблици за дефицита и дълга е, че през 2020 г. **салдото на сектор „Държавно управление“** е отрицателно в размер на 3,4 % от БВП, като страната ни е на трето място сред страните с най-нисък дефицит за 2020 г. след Дания и Швеция.

25,0 % от БВП

дълг на сектор "ДУ"

- По отношение на **дълга** България е трета след Естония и Люксембург, с най-нисък дълг на сектор „Държавно управление“ в ЕС за 2020 г. – 25,0 % от БВП. Спрямо предходната година се отчита увеличение на показателя с 4,8 пр. п.

4,3 млрд. лв. касови постъпления от ЕС

- Общият размер на **касовите постъпления от ЕС** (от Структурните и Кохезионния фондове, от ЕЗФРСР и ЕФР, от средства за директни плащания към земеделските производители и плащания по пазарни мерки и др.) за 2020 г. е 4 307,9 млн. лв.

Фискалният резерв е в размер на 8,6 млрд. лв.

- Размерът на **фискалния резерв** към 31.12.2020 г. е 8,6 млрд. лв., в т.ч. 8,5 млрд. лв. депозити на фискалния резерв в БНБ и банки и 0,1 млрд. лв. вземания от фондовете на Европейския съюз за сертифицирани разходи, аванси и други.